

การประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

AN APPLICATION OF SAPPĀYA TO PROMOTE TOURISM OF KIRIWONG COMMUNITY, LANSKA DISTRICT, NAKHON SI THAMRAT PROVINCE

พระมหาประเทศ ถาวโร*, พระครูวิจิตรศีลาจาร ชาตวณฺโณ (กิติโกพะ), สิทธิโชค ปานธศรี,
พระครูโฆสิตพัฒนากุล อนุวตฺตโน (ปานประดิษฐ์), พระครูจิตตสุนทร เตชพล (ชูเกลี้ยง)

Phramahaprates Thavaro*, Phrakru Wijitsilajarn Chatawunno (Kitikora), Sittichok Panasree,
Phrakru Kositwattananukul Anuwutthano (Panpradit), Phrakru Chittasunthon Thachapaalo (Chukeang)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakron Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6603205011@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาหลักสี่ปายะ 4 ในพระพุทธศาสนา และ 3) การประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมได้จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจัดหมวดหมู่แยกประเด็น วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการพิจารณาความสอดคล้องกับสถานการณ์พื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตัวแทนประชาชน และตัวแทนนักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง เป็นการเดินทางเพื่อไปชมธรรมชาติเพื่อการพักผ่อน สิ่งสำคัญรวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อการพัฒนากาย อารมณ์ จิตใจ ทำบุญ ไหว้พระ และพัฒนาจิตใจ ส่วนชาวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวชมธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และการชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ และงานพุทธศิลป์ต่าง ๆ และชาวต่างชาติบางส่วนที่ให้ความสนใจกับการเดินทางไปเพื่อการปฏิบัติธรรม 2) หลักสี่ปายะ 4 เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่อาศัยร่วมกันในสถานที่เหมาะสม สิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่ 2.1) อาวาส คือ บริเวณภายในวัด 2.2) อาหาร คือ อาหารและเครื่องดื่มที่เหมาะสม 2.3) บุคคล คือ เจ้าอาวาส ภิกษุ สามเณร และฆราวาสภายในวัด และ 2.4) ธรรมะ คือ การพูดคุย การปฏิบัติ ซึ่งช่วยสนับสนุนในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของชีวิต และ 3) การประยุกต์ใช้หลักสี่ปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ช่วยยกระดับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยเน้นความกลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ควรมีการวางแผนปรับปรุง และเตรียมความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความยั่งยืนแก่การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวงและเชื่อมโยงสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป

คำสำคัญ: การส่งเสริมการท่องเที่ยว, หลักสี่ปายะ 4, ชุมชนบ้านคีรี

Abstract

This research paper aims to: 1) To study the concept about Tourism of Kiriwong Community, Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province. 2) To investigate the Sappāya principle in Buddhism. and 3) To apply the Sappāya principle to promote tourism of Kiriwong Community, Lansaka District, Nakhon Si Thammarat province. This is a qualitative research by analyzing qualitative data collected from various data collection methods, categorizing and separating issues, analyzing content together with considering the consistency with the local situation, including community leaders, tourism operators, public representatives, and tourist representatives, totaling 20 people. The research findings reveal the following: 1) Tourism in Khiriwong community is a mode of trip to see nature as a relaxation, important things in Buddhism including practicing Buddhist activities to develop the body, emotions, mind, merit making, worshiping Buddha, and mind development. As for foreigners, they travel to see nature, traditions, cultures, and visiting ancient sites, antiques, and various Buddhist art works. Some foreigners are interested in traveling to practice Dhamma 2) The *Sappāya* principles are Dhamma for living together in a suitable and supportive place: 2.1) *Āvāsasappāya*, which is the area within the temple, 2.2) *Āhārasappāya*, appropriate food and drink, 2.3) *Puggalasappāya*, people who are the abbot, monks, novices and laypeople in the temple, and 2.4) *Dhammasappāya*, which is conversation and practice, which help support and promote the development of quality of life and 3) The application of the *Sappāya* principles to promote community tourism helps improve tourism management by emphasizing harmony with nature and local culture. Therefore, there should be proper planning, improvement, and preparation to accommodate tourists in order to create sustainability for tourism in Khiriwong community and link to tourism development at the provincial and national levels.

Keywords: To Promote Tourism, Sappāya, Kiriwong Community

บทนำ

ในโลกปัจจุบันการศึกษาแสวงหาความรู้ในทรัพยากรที่ปรากฏอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นได้ทั้งความรู้ ความสุข สิ่งสำคัญส่งเสริมสุขภาพเข้าใจกับธรรมชาติ การจัดแหล่งท่องเที่ยวที่ดีหรือที่เหมาะสมไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติบางส่วนและการปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยการเสริมเติมแต่งให้สมบูรณ์ สะดวกสบายมากขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวด้วยความรู้สึกที่ดี ดังนั้น การท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เหตุผลที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสนใจและเลือกเดินทางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียนั้นมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ ความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาคนี้ สำหรับประเทศไทย

ก็เป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เช่น ชาวจีน ชาวมาเลเซีย ชาวญี่ปุ่น เป็นต้น (วีรศักดิ์ ไคว์สุรัตน์, 2562) เนื่องด้วยประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกและความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงความพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อการดำเนินกิจกรรม ทางท่องเที่ยวจึงทำให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ดังเช่น เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับการจัดอันดับจากเว็บไซต์ Travelers' Choice ในปี 2015 ว่าเป็นเกาะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจัดอันดับว่าเป็นเกาะที่สวยงามและน่าเที่ยวชมเป็นลำดับที่ 5 ของโลกและจากคามนิยมนี้ ส่งผลให้การท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมากถึง 1.7 ล้านบาท ในปี 2557 โดยแบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 1.2 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.3 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่เหลืออีก 0.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.9 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดซึ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวในประเทศไทย (วีรศักดิ์ ไคว์สุรัตน์, 2562)

การท่องเที่ยวได้ถูกกล่าวถึงในฐานะของธุรกิจการค้าบริการที่มีศักยภาพที่สามารถช่วยขยายการจ้างงาน การกระจายรายได้และการหารายได้จากเงินตราต่างประเทศและได้ถูกบรรจุให้เป็นแนวทางเร่งด่วนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ในประเทศไทยได้มีการจัดลำดับศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปธรรมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับมรดก ประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาและวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ โดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวนั้นมีหลายอย่างประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์ แหล่งโบราณคดี ศิลปะ การแสดงพื้นบ้าน ประเพณีพิธีกรรมทางศาสนา หัตถกรรมงานฝีมือ และการกระทำอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ดังนั้น วัฒนธรรมที่นำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์สถาน ลักษณะการประกอบการ อาชีพที่มีความโดดเด่น สถานที่ทางด้านขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณีการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ งานหัตถกรรมและสินค้าในท้องถิ่นต่าง ๆ ตลอดจนวิถี ในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความหลากหลายและแตกต่างจากเดิม ซึ่งเป็นผลมาจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งจากนโยบายของภาครัฐที่หันมาส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง เมืองหลักและการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

หลักสัปปายะ 4 เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเน้นให้เกิดความสงบสุข 4 ด้าน คือ 1) อาวาสสัปปายะ ที่อยู่เป็นสุขสบาย คือ ทำให้วัดเป็นอารามเป็นที่ร่มรื่นร่มเย็นเป็นรมณีสถานเจริญตาสบายใจแก่ผู้พบเห็นเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ 2) อาหารสัปปายะ อาหารเป็นที่สบายตาตามปกติเมื่อมีที่อยู่แล้วต้องคำนึงถึงการกินอาหารการจัดสวัสดิการเรื่องอาหาร 3) บุคคลสัปปายะ บุคคลเป็นที่สบายเรื่องของบุคคลภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัดคนวัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ภิกษุสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และเด็กวัด 4) ธรรมะสัปปายะ ธรรมที่เป็นสบายจุดมุ่งหมายหลักของวัด คือ เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเป็นที่แสดงพระธรรมเทศนา หรือการกล่าวบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนตามหมวดธรรม ต่าง ๆ (พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ), 2538) สอดคล้องกับ พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิตย์ อาภากร) และคณะ ได้ศึกษาพุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของไทยและอาเซียนซึ่งเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมนั้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่การส่งเสริมการตลาดการ

ท่องเที่ยวทางศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายภูมิศาสตร์วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนยังมีแนวโน้มการเติบโต และมีศักยภาพสูง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์มีวิถีชีวิตวิถีชุมชน และวัฒนธรรมที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หากมีการส่งเสริมจากภาครัฐที่เหมาะสม จะทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการพัฒนา และเป็นเครือข่ายท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของประเทศและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน (พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทธิย์ อาภากร) และคณะ, 2559) ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก็ทำให้เกิดธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้น ประกอบกับบทบาทของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลมากขึ้นทั้งการเป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชทุกมิติ ยังมีบางส่วนมักประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสถานที่ ยังขาดอาคารที่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยว โบราณสถานโบราณวัตถุชำรุดทรุดโทรม การเดินทางเข้า-ออกสถานที่ท่องเที่ยว หรือ ด้านบุคคล ยังขาดบุคลากรที่มีทักษะในการแนะนำบรรยายให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของสถานที่ เป็นต้น (กรมการศาสนา, 2557) เพื่อสร้างความดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ พักผ่อน เกิดความแปลกหูแปลกตาพร้อมในด้านบริการจัดการท่องเที่ยว และความคุ้มค่าแก่การมาเที่ยวชม ในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศเป็นอย่างมาก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อกลไกการพัฒนาประเทศไทย การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การสร้างอาชีพ การจ้างงานทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมาเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้น จะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนานั้น ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการชมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือการสัมผัสสถาปัตยกรรมด้านศาสนา การท่องเที่ยววัด ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา (มานิช พรหมปัญญา และคณะ, 2556) โดยเน้นตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม โดยมีแนวโน้มการพัฒนาท่องเที่ยวจะเป็นไปในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มากขึ้น คือ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เชิงวัฒนธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นพิเศษ (จุฑาภรณ์ หินซุย และคณะ, 2557)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยเฉพาะสถานที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวไปศึกษาเรียนรู้ พักผ่อนทางด้านกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเดินทางมาศึกษาพักผ่อนให้ดีขึ้นและสนองรับนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชในทุกมิติของการจัดการท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้าศึกษาเรียนรู้ พักผ่อนหรือชมธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาหลักสัปปายะ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาเอกสาร (Document Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Document Study) ทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งพระไตรปิฎก หนังสือรายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

2.1 กำหนดพื้นที่ที่จะศึกษา โดยสำรวจ และศึกษาสภาพบริบทของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

2.2.2 ผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน

2.2.3 ตัวแทนประชาชน จำนวน 5 คน

2.2.4 และตัวแทนนักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน

รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 ดำเนินการศึกษาวเคราะห์ถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 สรุปผลการศึกษาวจัย และข้อเสนอแนะทั้งในระดับนโยบาย องค์กร ชุมชน และระดับปัจเจกบุคคล

3. พื้นที่ดำเนินการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรี

วง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยดำเนินการออกแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ รูปแบบด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว ด้านรายการนำเที่ยว ด้านสังคม และด้านเส้นทางการท่องเที่ยว ฯลฯ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 ติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 กลุ่มเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์

5.3 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

5.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวดำเนินการสัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจัดหมวดหมู่แยกประเด็น และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการพิจารณาความสอดคล้องกับสถานการณ์พื้นที่ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อสรุป และเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยาย และรายงานผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

- แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวทั่วไป การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนไปยังสถานที่ใดที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์หลาย ๆ ประการแตกต่างกัน ไป แต่โดยหลักการใหญ่ ๆ แล้วเดินทางไปเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนาน เพลิิดเพลิน เพื่อการบำรุงรักษาสุขภาพ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นการเพิ่มประสบการณ์แก่ตนเอง

- แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ประเภทเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ “การท่องเที่ยวตามธรรมชาติ” 2) ประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น “การท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น” สำหรับการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา คือ การเดินทางไปวัดก็เพื่อทำบุญ ไหว้พระ ชมโบราณสถาน ปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และพัฒนาจิตใจ เดินทางท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาด้วยการชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ และงานพุทธศิลป์ต่าง ๆ เดินทางไปเพื่อการปฏิบัติธรรม กรรรมการศาสนาเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และในแต่ละภูมิภาคของไทยจะมีรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวไปตามความเชื่อและวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญ

- การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ต้องเน้นการปรับปรุงการพัฒนาจัดระบบรูปแบบแผนภายในชุมชนให้เหมาะสมด้วยการอาศัยความคิดความร่วมมือของสมาชิก

ในชุมชน ประชาชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมกันประชุมในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้หลักสัปปายะ 4 เข้ามาบูรณาการในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีการประชุมวางแผนจัดทำผังภายในชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นระบบระเบียบแบ่งเป็นโซน และแบ่งเขตภายในชุมชนให้ชัดเจน มีเขตพักผ่อน ลานกิจกรรม ลานประกอบการทำงานจารีตประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น ยังมีการจัดระบบเรื่องอาคารสถานที่ให้สะอาดพร้อมที่จะรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เช่น มีการจัดอาคารพัก อาคารรองรับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาทุก ๆ กิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตของชุมชน จารีตประเพณี และแนะนำนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้เข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความดีงาม สอนในสิ่งที่สร้างความสุข สงบ ตามหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติเอาไว้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม และยังได้กำหนดรูปแบบของกิจกรรมให้มีความน่าสนใจในการเข้าร่วม แบ่งเขตภายในชุมชนที่จัดร่วมกับวัด สำนักงานวัฒนธรรม จัดเป็นสวนพุทธอุทยานพักผ่อนในการชมไม้ดอกไม้ประดับ มีการจัดให้มีต้นไม้ จัดทำน้ำตกเพื่อให้เกิดความเย็น และยังมีการวางผังแบบการสร้างอาคารที่ติดตั้งระบบความปลอดภัย เพื่อผู้ที่เข้ามาพักได้ความเชื่อมั่นของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้เกิดความสบายใจ สร้างบรรยากาศให้สงบร่มเย็น มีมุมสงบนั่งสมาธิ เรียนรู้ชีวิตของผู้ชอบความสงบเมื่อเข้ามาถึงบริเวณชุมชน มีการดูแลจัดการเป็นไปตามบริบทของพื้นที่ชุมชนและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ลานวัฒนธรรม ลานธรรม ลานบรรเทาทุกข์ท้องถิ่น ธรรมชาติ สิ่งก่อสร้าง ประวัติความเป็นมาและความหมายของสิ่งก่อสร้าง วัสดุสิ่งของที่เป็นสัญลักษณ์เชิงวัฒนธรรม คติธรรมพื้นบ้าน ฯลฯ มีการจัดทำเว็บไซต์ การส่งเสริมกิจกรรมทุกมิติ และทางพระพุทธศาสนา เชิญหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ รักษา กิจกรรมภูมิปัญญา จัดเป็นสถานที่เรียนรู้ เป็นต้น มีการจัดพิธีกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ข้ามปี มีการจัดอาคารสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกแบ่งเขตชัดเจน และเตรียมความพร้อมในเรื่องลานจอดรถให้เพียงพอในการรองรับผู้เข้ามาท่องเที่ยวและเน้นความสะอาด สว่าง สงบ ร่มเย็นปลอดภัย โดยเฉพาะห้องน้ำต้องเพียงพอสะอาด ในส่วนของบริเวณชุมชนทางชุมชนได้มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ของชุมชนดูแลรับผิดชอบในการบริหารจัดการให้เป็นระบบระเบียบเรียบร้อย ยังพัฒนาสร้างทีมบุคลากรที่ได้รับการอบรมฝึกฝนในการเป็นมัคคุเทศก์ในการแนะนำเล่าเรื่องประวัติที่มาของประวัติศาสตร์สิ่งต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านคีรีวง และการต้อนรับดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาให้เกิดความประทับใจ และทางชุมชนบ้านคีรีวงยังได้มีทีมมีการประชาสัมพันธ์ภายในชุมชนด้วยเสียงตามสายภายในและยังประชาสัมพันธ์ออกสื่อทางวิทยุกระจายเสียง มีหนังสือสิ่งตีพิมพ์เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้มาท่องเที่ยวได้ประชาสัมพันธ์ต่อ ๆ ไป และมีการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจัดทำป้ายบอกเส้นทาง ทางชุมชนบ้านคีรีวงที่ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในทุกมิติไม่ว่าเชิงพระพุทธศาสนา เชิงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ไม่เพียงแต่การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวหาความสุขทางกายอย่างเดียว แต่ทางชุมชนยังมีการส่งเสริมเรื่องสติปัญญา ส่งเสริม กาย อารมณ์ สังคม ปัญญา ให้เกิดความสุข ด้วยการบริหารจัดการอาคารสถานที่ให้สัปปายะ สะอาด สว่าง สงบ ด้วยการแบ่งเขตมีอาคารที่ร่มรื่น สงบ รองรับเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือใกล้ ๆ ได้ใช้ทำกิจกรรม ทางชุมชนบ้านคีรีวงมีการจัดให้ผู้ที่ประสงค์จะหาความสุขด้วยการปฏิบัติธรรม ยังมีการปฏิบัติธรรมและจัด กิจกรรมตามประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการจัดสื่อธรรมคำสอนให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงได้รับรู้รับทราบ เช่น มีลานธรรมภายในวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชน ภายในวัดจัดให้มีคติธรรมต้นไม้พูดได้ คติธรรมฝาผนัง ยังมีการจัดแบ่งโซน

อาคารเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นสมาชิกในชุมชนบ้านคีรีวงร่วมกับวัดและประชาชนในชุมชนร่วมหารือและวางแผนเพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในทุกมิติที่นักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วมีความพร้อมที่จะรองรับ เช่น การท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้หลักพระพุทธศาสนาที่เหมาะสม จากนั้นก็มีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมผ่านการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ทั้งนี้ ทางชุมชนบ้านคีรีวงก็ยังจัดให้มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ของชาติและฝ่ายบ้านเมือง มีการเชิญชวนประชาชนนักท่องเที่ยวมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และทางชุมชนบ้านคีรีวงได้ส่งเสริมด้านพระพุทธศาสนาในการจัดการท่องเที่ยวด้านพระพุทธศาสนาควบคู่ไปด้วยเพราะในชุมชนมีวัดที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือเป็นวัดเก่าแก่มีสถิงต่าง ๆ ที่จะศึกษาเรียนรู้มากมาย และยังส่งเสริมประชาชนไม่ให้ลืมนิยมนะเพณีหรือวัฒนธรรมมีกิจกรรมบำเพ็ญปฏิบัติธรรม ฟังสมาธิ ผลที่ได้จะเกิดกับผู้ร่วมปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุขทั้งตนเองและคนรอบข้างตลอดถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนได้นำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตไม่ใช่ว่าพักผ่อนทางด้านกายอย่างเดียวยังพักผ่อนทางด้านจิตใจและเสริมสร้างสติปัญญาอีกด้วย

2. ศึกษาหลักสัปปายะ 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

- สัปปายะที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก เป็นการปฏิบัติตนที่เหมาะสมดีต่อการบรรลุผลนิพพาน โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญแก่จิตใจให้เข้าสู่สมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน เกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้เกิดผลดี ได้รับผลอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา เป็นสำหรับผู้ที่กำลังประพาศิพพรหมจรรย์

- หลักสัปปายะเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องสัปปายะเข้ามาดูแลสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ สำหรับผู้ที่กำลังพัฒนาตนเองในระดับต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาขึ้นไปได้จนถึงจุดสูงสุด คือ นิพพานนั่นเองในสมัยพุทธกาลก็ได้มีพุทธบริษัทตลอดจนพระราชาต่าง ๆ ที่ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาคอยทำหน้าที่อุปถัมภ์เรื่องปัจจัย 4 แก่ภิกษุสงฆ์ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเป็นอยู่สำหรับผู้ที่กำลังประพาศิพพรหมจรรย์

3. การประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การส่งเสริมชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (อาวาสสัปปายะ) ทางชุมชนบ้านคีรีวงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ได้จัดประชุมในการวางแผนผังของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยแบ่งโซนหรือเขตของชุมชนให้เป็นเขต ยังออกแบบการสร้างอาคารสถานที่ให้มีผังการสร้างเน้นการสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวทุกมิติของชุมชนบ้านคีรีวง เป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมต่อไป

- การส่งเสริมอัตลักษณ์ด้านอาหารประจำถิ่นของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช สะท้อนความเป็นท้องถิ่น (อาหารสัปปายะ) ด้านอาหาร ด้วยการให้มีร้านอาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ต้องจัดให้มีระบบระเบียบเรียบร้อยและเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยว ควบคุมราคา ความสะอาด คุณภาพอาหารการผลิตเน้นถูกหลักอนามัยที่ถูกต้องตามกรมอนามัย และสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ทั่วถึง

- การส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช (บุคคลสปปายะ) การตั้งชมรมมัคคุเทศก์ทำงานเป็นทีม หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาฝึกฝนให้กับสมาชิกในชุมชนที่ประกอบการท่องเที่ยว ให้เป็นมัคคุเทศก์ที่คอยแนะนำบรรยาย เพื่อคอยบริการให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมทั่วถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชนได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาภายในชุมชนในการพักผ่อนเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น
- การส่งเสริมองค์ความรู้ในชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ธรรมะสปปายะ) ชุมชนบ้านคีรีวง มีการประชาสัมพันธ์ในการแพร่ข่าวสารข้อมูลของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้ทราบทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และมีการจัดโครงการรักษาป่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมปลูกต้นไม้ และมีป้ายบอกชื่อต้นไม้แต่ละชนิด มีการบริการระบบ WIFI ฟรี เพื่อการสื่อสารที่สะดวกของนักท่องเที่ยวและเป็นการประชาสัมพันธ์อีกด้วย เป็นต้น

อภิปรายผล

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศและเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเกิดการกระจายรายได้ สามารถนำเงินตราเข้าสู่ประเทศเป็นรายได้อันดับต้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกสำคัญที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ออกสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และอื่น ๆ เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพขึ้นอย่างกว้างขวาง นอกจากจะมีบทบาททางเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ ทำให้เกิดความเป็นมิตรและความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการสร้างความเจริญให้แก่สังคมประชาชาติ อีกทางหนึ่ง การท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง การเดินทางพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความสนุกสนาน ยังรวมไปถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน และความสัมพันธ์อันดีร่วมกันการท่องเที่ยวจึงนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่กับมนุษย์ตั้งแต่อดีต มนุษย์เรียนรู้ที่จะเดินทาง เพื่อแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งการท่องเที่ยวมีหลายลักษณะด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุธีรัตนบัณฑิต (อาภากร) และคณะ ที่ได้สรุปว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมนั้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวทางศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวทางศาสนา และวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายภูมิศาสตร์วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนยังมีแนวโน้มการเติบโต และมีศักยภาพสูง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์มีวิถีชีวิตวิถีชุมชน และวัฒนธรรมที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หากมีการส่งเสริมจากภาครัฐที่เหมาะสมจะทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการพัฒนา และเป็นเครือข่ายท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของประเทศและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน (พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิพย์ อาภากร) และคณะ, 2559)

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศและเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเกิดการกระจายรายได้ สามารถนำเงินตราเข้าสู่ประเทศเป็นรายได้อันดับต้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกสำคัญที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และอื่น ๆ เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพขึ้นอย่างกว้างขวาง นอกจากจะมีบทบาททางเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ ทำให้เกิดความเป็นมิตรและความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการสร้างความเจริญให้แก่สังคมประชาชาติ อีกทางหนึ่ง การท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง การเดินทางพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความสุขสำราญ ยังรวมไปถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน และความสัมพันธ์อันดีร่วมกันการท่องเที่ยวจึงนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่กับมนุษย์ตั้งแต่อดีต มนุษย์เรียนรู้ที่จะเดินทาง เพื่อแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งการท่องเที่ยวมีหลายลักษณะด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับเอกสารของ (จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี และคณะ, 2540) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง “พระปา ปรัชญาธรรมของพระปาสายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต” โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของพระอริยสงฆ์ กัมมัฏฐาน โดยทั่วไป คือ พระอริยสงฆ์กัมมัฏฐานคือต้องรักษาศีลอย่างบริสุทธิ์ไม่ให้มีต่างพร้อยในกระบวนไตรสิกขาเพราะศีลเป็นเครื่องรองรับเป็นฐานของสมาธิ ทำให้สมาธิเกิดง่าย และตั้งอยู่โดยมั่นคงศีลต้องดี ก่อนสมาธิจึงจะดีได้นอกจากนั้นในการท่องเที่ยวแสวงหาที่สัปปายะเป็นสิ่ง สถานที่ หรือบุคคล ซึ่งเป็นที่สบาย เหมาะสมเกื้อกูล หรือ อำนวย โดยเฉพาะที่ช่วยเกื้อกูลแก่การบำเพ็ญ และประคับประคองรักษาสมาธิ ท่านแสดงไว้ 7 อย่าง คือ อาวาส (ที่อยู่) โคจร (ที่บิณฑบาตหรือแหล่งอาหาร) ภัตตาคาร (เรื่องที่ พุทธศุขที่เสริมการปฏิบัติ) บุคคล (ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ช่วยให้จิตผ่องใสสงบมั่นคง) โกษณะ (อาหาร) อุตุ (สภาพแวดล้อมและอุณหภูมิ) อิริยาบถ ทั้ง 7 นี้ ที่เหมาะสมกันเป็นสัปปายะ ที่ไม่สบายเป็นอสัปปายะ สำหรับอบรมจิตต้องฝ่าอันตรายต่าง ๆ นานา พระปาท่านมีความเชื่อมั่นว่า ศีลที่บริสุทธิ์จะเป็น เกราะป้องกันที่ดีที่สุดบวชวิเคราะห์ปฏิบัติพระปาสายพระอาจารย์มั่นภูริทตฺโตมีปฏิบัติคือมี ข้อวัตร ปฏิบัติต่าง ๆ คืออริยสงฆ์ 13 ชั้นวัตร 14 มีอาคันตุกวัตรเป็นต้น เป็นปฏิบัติที่ทำได้ยาก และลำบาก เพราะเป็นการปฏิบัติที่ทวนกระแสโลกทั้งทางกายวาจา และทางใจ นอกจากนี้ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของ อริยสงฆ์มีจำนวน 28 ข้อ ข้อที่ 1 การหาเลี้ยงชีพบริสุทธิ์ข้อสุดท้ายทำให้สิ้นทุกข์ทั้งปวง 5.2.2 ศึกษาหลักสัปปายะ 4 ในพระพุทธศาสนา สัปปายะที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก กล่าวถึงการปฏิบัติตนให้เหมาะสมที่ดีต่อการบรรลุ มรรคผลนิพพาน โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญแก่จิตใจให้เข้าสู่สมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน เกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้ได้เกิดผลดี ได้รับผลอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นด้านการพัฒนาจิตใจ และปัญญา เป็นสำหรับผู้ที่กำลังประพฤติพรหมจรรย์ ในฐานะปัจจัยที่เกื้อหนุนในการอยู่รวมของนักปฏิบัติตน งามไปถึงภิกษุป่วยไข้หากยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องสัปปายะเข้ามาดูแลสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ สำหรับผู้ที่กำลังพัฒนาตนเองในระดับต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาขึ้นไปได้จนถึงจุดสูงสุดคือนิพพานนั่นเองในสมัยพุทธกาลก็ได้มีพุทธบริษัทตลอดจนพระราชาต่าง ๆ ที่ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาคอยทำหน้าที่อุปถัมภ์เรื่องปัจจัย 4 แก่ภิกษุสงฆ์ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเป็นอยู่สำหรับผู้ที่กำลังประพฤติพรหมจรรย์ การศึกษาหลักสัปปายะในคัมภีร์พระไตรปิฎกนี้สามารถนำไป

ประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยนำเอาหลักการของสปปายะ นำไปบริหารจัดการทั้งในด้าน จัดสถานที่ให้น่าอยู่ น่าท่องเที่ยว จัดบริเวณสำหรับรับประทานอาหารให้สะอาด สะดวก หรืออาจจะมีโรงทานให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว มีการจัดมัคคุเทศก์หรือมีผู้บรรยายถึงสถานที่ท่องเที่ยวภายในบริเวณ และมีการจัดบริเวณที่ท่องเที่ยวให้ร่มรื่น เป็นระเบียบ เป็นต้น

สปปายะที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก สมัยพุทธกาลก็ได้มีพุทธบริษัทตลอดพระราชาต่าง ๆ ที่ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาคอยทำหน้าที่อุปถัมภ์เรื่องปัจจัย 4 แก่ภิกษุสงฆ์ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเป็นอยู่สำหรับผู้ที่กำลังประพฤติพรหมจรรย์ เป็นการปฏิบัติตนที่เหมาะสมดี โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญแก่จิตใจให้เข้าสู่สมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน เกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้ได้เกิดผลดี ได้รับผลอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา ในฐานะปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการเป็นอยู่ รวมไปถึงภิกษุป่วยใช้หากยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องสปปายะเข้ามาดูแลสุขภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ สำหรับผู้ที่กำลังพัฒนาตนเองในระดับต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาขึ้นไปได้จนถึงจุดสูงสุด คือ นิพพานสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริดา ยะโอษฐ์ ที่สรุปว่าแนวทางการพัฒนาวัดให้เป็นสปปายะในเชิงพุทธศาสนา โดยนำมาบูรณาการกับข้อมูลสนามที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล แล้วนำมาสังเคราะห์ออกมาเป็นความหมายของสปปายะในเชิงรูปธรรม เพื่อที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับยุคสมัยปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสปปายะในที่นี้หมายถึงความสบาย สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกิดความสบาย เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ และ พัฒนาตนเอง ทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางโลก และทางธรรม เมื่อวัดมีความเป็นสปปายะ ก็จะส่งผลให้พระสงฆ์สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ และยังทำให้ประชาชนมีความอยากเข้าวัดมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ และประชาชนก็จะดำเนินไปได้ด้วยดีมากขึ้นด้วย (ศิริดา ยะโอษฐ์, 2562)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวงด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการบริหารจัดการส่งเสริมในการจัดการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีอยู่ทุกภูมิภาค และมีเอกลักษณ์ความโดดเด่นเฉพาะตัวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุ วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน สิ่งแวดล้อม น้ำตก ทะเล พื้นที่ป่าธรรมชาติ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามปัญหาการท่องเที่ยว ยังมีจุดด้อยที่ทุกคนควรหันมาพิจารณาหรือมีหลักคิดแนวทางในการวางแผนและควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นทุกแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้ามาเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว และสร้างความยั่งยืนแก่การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวงสู่จังหวัดนครศรีธรรมราชและการท่องเที่ยวทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวงด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการบริหารจัดการส่งเสริมในการจัดการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีอยู่ทุกภูมิภาค และมีเอกลักษณ์ความโดดเด่นเฉพาะตัวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุ วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน สิ่งแวดล้อม น้ำตก ทะเล พื้นที่ป่าธรรมชาติ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามปัญหาการท่องเที่ยว ยังมีจุดด้อยที่ทุกคนควรหันมาพิจารณาหรือมีหลักคิดแนวทางในการวางแผนและควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นทุกแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้ามาเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว และสร้างความยั่งยืนแก่การท่องเที่ยวของชุมชน

บ้านคีรีวงสู่จังหวัดนครศรีธรรมราชและการท่องเที่ยวทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย งานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพบว่า หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนองค์กรที่เกี่ยวข้อง ขาดบุคลากรที่แก้ไขปัญหาบางประการ เช่น บุคลากรที่คอยบรรยายให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์สื่อต่าง ๆ ยังน้อย ดังนั้น เพื่อรองรับความสนใจใฝ่ศึกษาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มีมากขึ้นเป็นลำดับ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ทุกฝ่ายทั้งในระดับสังคมไทยและระดับสากล ตามแนวทางการเชื่อในคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทุกมิติภายในจังหวัดต่าง ๆ 2) ควรวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรภาครัฐ เอกชนและวัด/ชุมชน ที่จัดการท่องเที่ยว ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) ควรวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ 4 ในการจัดการบริหารจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2557). แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี และคณะ. (2540). พระปา ปรัชญาธรรมของพระปาสายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- จุฑาภรณ์ หินซุย และคณะ. (2557). แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 10(1), 52-66.
- พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ). (2538). การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิพย์ อากาศโร) และคณะ. (2559). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของไทยและอาเซียน. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 1(3), 7-20.
- มานิช พรหมปัญญา และคณะ. (2556). แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารการบริการและการท่องเที่ยว, 8(2), 21-37.
- วีรศักดิ์ ไคว์สุรัตน์. (2562). ปี 61 ไทยกวาดรายได้ท่องเที่ยวติดเบอร์ 4 โลก. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน 2568 จาก <https://voicetv.co.th/read/B3S3lm0of>
- ศิรดา ยะโอษฐ์. (2562). การพัฒนาวัดให้เป็นสัปปายะ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 6(2), 185-200.